

Crtež kao ogledalo dječjeg razvoja

„Svako dijete je umjetnik, no problem je kako ostati umjetnikom nakon što dijete odraste. Kao dijete sam crtao kao Raphael, no kad sam odrastao trebao mi je cijeli život da ponovno počnem crtati kao dijete.”

Pablo Picasso

Crtež u predškolskoj dobi predstavlja snažno razvojno sredstvo jer na simboličan i djeci prirodan način odražava cjelokupan razvoj djeteta. Crtež nije samo estetski proizvod, nego **proces kroz koji dijete komunicira ono što još uvijek ne može izraziti riječima.**

Crtež kao pokazatelj kognitivnog razvoja

U predškolskoj dobi crtež prati razvoj mišljenja:

- **Šaranje (2–3 g.)** – dijete istražuje pokret i trag; nema namjeru prikazivanja
- **Predshema (3–4 g.)** – pojavljuju se prvi simboli (krug = čovjek)
- **Shematska faza (5–6 g.)** – crtež postaje namjieran, s prepoznatljivim oblicima i odnosima

Način organizacije prostora, ponavljanje oblika i detalji ukazuju na **razvoj percepcije, pamćenja i simboličkog mišljenja.**

Crtež kao odraz emocionalnog razvoja

Crtež često reflektira **emocionalna stanja i doživljaje djeteta:**

- izbor boja,
- jačina pritiska,
- veličina likova,
- prisutnost ili izostanak važnih osoba

Odgojitelj ne tumači crtež izolirano, već ga promatra u **kontekstu djetetova ponašanja, govora i odnosa s okolinom.**

Socijalni i kulturni aspekt

Kroz crtež dijete pokazuje:

- kako vidi sebe u odnosu na druge,
- obiteljsku dinamiku,
- iskustva iz vrtića i okoline.

Razlike u crtežima ne govore o „boljem“ ili „lošijem“ razvoju, već o **različitim iskustvima, poticajima i stilovima učenja**.

Motorički razvoj

Razvoj fine motorike jasno se vidi u:

- kontroli linije,
- preciznosti oblika,
- koordinaciji oka i ruke.
- hvatu olovke/bojice

Crtež je stoga povezan i s kasnijom spremnošću za pisanje.

Pedagoška uloga

Iz pedagoške perspektive važno je:

- ne ispravljati i ne „popravljati“ dječje crteže,
- poticati slobodno izražavanje,
- postavljati otvorena pitanja („Ispričaj mi o svom crtežu“),
- koristiti crtež kao **alat za praćenje razvoja**, a ne za procjenjivanje uspješnosti

Crtež je ogledalo cjelovitog razvoja djeteta – intelektualnog, emocionalnog, socijalnog i motoričkog. Odgojitelj koji promatra dječji crtež s razumijevanjem dobiva vrijedan uvid u dječji svijet i može adekvatno prilagoditi odgojno-obrazovni rad potrebama svakog djeteta.

Crtež je jedan od **prirodnih „jezika djeteta“** (u duhu Reggio Emilia pristupa) kojim dijete:

- istražuje svijet,
- izražava iskustva,
- gradi značenja.

Istaknula bi još u ovom mjesecu kada obilježavamo Dan ružičastih majca pažnju na tehniku crtanja **kao podršku samoregulaciji**.

Crtanje je važna kreativna aktivnost koja djeci pruža siguran i prirodan način izražavanja emocija. Crtanjem djeca postupno razvijaju emocionalnu svijest jer uče prepoznavati, imenovati i povezivati svoje emocije s vizualnim prikazima. Odgojitelj s djetetom razgovara o crtežu i pomaže mu osvijestiti što osjeća i zašto.

Crtanje također jača osjećaj kontrole kod djece jer im daje slobodu izbora – dijete samo odlučuje što će crtati, koje će boje koristiti i kako će oblikovati svoj rad. Taj osjećaj autonomije doprinosi razvoju samopouzdanja i osjećaju kompetentnosti. Kada dijete doživi da se njegovo izražavanje prihvaća bez procjenjivanja, razvija povjerenje u sebe i vlastite sposobnosti regulacije emocija.

Evo i konkretnih rečenica koje bi bilo dobro uvesti u kulturu razgovora o crtežu s djetetom.

Pitanja koja roditelji mogu postavljati kod kuće

1. Pitanja koja potiču govor i priču

- „Hoćeš li mi ispričati što se događa na crtežu?“
- „Tko je ovo ovdje?“
- „Što ovaj lik radi?“
- „Što će se dogoditi?“

Pomažu razvoju jezika i pripovijedanja.

2. Pitanja koja potiču maštu

- „Što bi se dogodilo da ovaj lik oživi?“
- „Gdje se ovo događa?“
- „Kako se ovaj lik osjeća?“
- „Tko bi još mogao doći na crtež?“

Razvijaju kreativno i simboličko mišljenje.

3. Pitanja koja jačaju emocionalni razvoj

- „Kako si se osjećao/la dok si crtao/la?“
- „Koji dio crteža ti je najdraži?“
- „Što ti se ovdje najviše sviđa?“

Pomažu djetetu da prepozna i izrazi emocije.

4. Pitanja o procesu crtanja

- „Kako si ovo nacrtao?“
- „Koji boju si prvo izabrao?“
- „Što ti je bilo najzabavnije?“

Fokusiraju dijete na trud, ne na izgled crteža

5. Pitanja koja jačaju samopouzdanje

- „Vidim koliko si se trudio.“
- „Baš si dugo crtao, to mi se sviđa.“
- „Sviđa mi se tvoja ideja.“

Ove rečenice su često važnije od samog pitanja.

Pitanja i komentari koje je bolje izbjegavati

- „Što je ovo?“ (zvuči kao ispitivanje)
- „Zašto to ne liči na...?“

- „Zašto nisi nacrtao...?“
- „Zar ovo nije ružno / pogrešno?“

Savjet za roditelje

- slušajte više nego što govorite
- ne popravljajte crtež
- ne nudite „točne odgovore“
- dopustite djetetu da vodi razgovor

Zapamtite

Crtež je djetetov način pričanja priče.

Kada pitate s interesom, dijete se osjeća viđeno i važno!

Pitam se bi li Picaso morao prijeći tako dugi put da ponovno crta kao dijete da su mu roditelji znali ovo što mi danas znamo.

Što vi mislite?

Autor teksta: Jasminka Gršković, odgojitelj mentor i koordinator Preventivnog programa nenasilja među djecom i mladima

Literatura:

KNJIGE:

1. GRGURIĆ, N. i JAKUBIN, M. (1996). Vizualno-likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik. Zagreb: Educa.
2. HERCEG, L., RONČEVIĆ, A., KARLAVARIS, B. (2010). Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi. Zagreb: Alfa.
3. SLUNJSKI, E. (2013). Kako djetetu pomoći da (p)ostane kreativno i da se izražava jezikom umjetnosti: priručnik za roditelje, odgojitelje i učitelje. Zagreb: Element.

STRUČNI ČLANCI

1. BALIĆ ŠIMRAK, A. (2010). Predškolsko dijete i likovna umjetnost. Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, 7(62/63), 2-8.

MREŽNI IZVORI:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH (2014). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Pristupljeno 18.1.2026.

<https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/Predskolski/Nacionalni%20kurikulum%20za%20rani%20i%20predskolski%20odgoj%20i%20obrazovanje%20NN%2005-2015.pdf>

